

Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
детский сад «Күнчээнэ» с. Сыдыбыл

Сага дъылаабы
утренник сценарийа
«Аптаах дъоро кизнэ»
(Бэлэмнэни бөлөх)

2018 СЫЛ

Сана дыйлаагы утрянник сценарийа.

«Аптаах дьоро киэһэ»

(Бэлэмнэнии бөлөх)

Сыала: Оҕо бырааһынныкка интэриэһин тардыы, ис сүрэхтэн тахсар үөрүүнү-көтүүнү киллэрии, ол үөрүү-көтүү оҕо өйүгэр санаатыгар инэн үтүөбэ-кэрэбэ тардыһар санаатын салгыы сайыннарыы. Музыканы истэн ыллыыр, үнкүүлүүр дьобуру, төрөппүтү кытта үлэни кытта салгыы сайыннарыы, кэрэни кэрэхсииргэ иитии.

Оруоллар:

1. Тымныы Моруос оҕонньор – Прокопьев Н. М.
2. Хаарчаана – Варфоломеева Алгыстаана
3. Кыһын – Андросова О. Ф.
4. Хоттабыч оҕонньор – Менкяров Вова
5. Хаардар – старшай группа кыргыттара бары
6. Куобахтар – старшай группа уолаттара бары
7. Ойуур кыыллара – подготовка оҕолоро бары

•

1. Ырыа «Кэлэн иһэр Сана дьыл»
2. Ырыа «Сана дьыл бэлиэтэ»
3. Хоттабыч үнкүүтэ
4. Хоһооннор
5. «Фонариктаах үнкүү»-ойуур кыыллара
6. Хоһоон
7. Ырыа «Моруос кэллэ»
8. «Хаардар уонна куобахтар» үнкүүлэрэ
9. Хоровод «В лесу родилась ёлочка».

Группа илэ араас шариктарынан, фонариктарынан, дождиктарынан, мишураннан бырааһынньыкты кэргэтиллибит.

Музыка тыаһыыр. («Тыал» музыката). Группаҕа Кыһын киирэр, харыйаны тула биирдэ эргийэр.

Кыһын:

- Үтүө күнүнэн күндү оҕолор уонна ыалдьыттар. Кэлэн иһэр соргулаах Саҥа дылынан барыгытын итиитик-истинник эбэрдэлиибин.

Саҥа кэрэ дылбыт

Саҥа дыкти сылбыт

Үөрүү-көтүү аргыстаах

Тийиэн кэллэ оҕолоор

Кыһын оҕолор суохтарын көрөн соһуйар, төрөппүттэртэн ыйытар.

•

- Хайаа, оҕолорбут суохтар эбит дии, эһиги көрбөтөххүт дуо, ханна баалларын?

•

- Суоох, билбэспит.

Кыһын:

- Оо, дьэ арааһа оҕолор бүгүн манна биһиэхэ Саҥа дыл бырааһынныга буоларын билбэттэр быһылаах. Арааһа саһан хаалбыттар дуу. Харыйа кэннигэр баран көрүүм эрэ (харыйа кэннин баран көрөр) манна суохтар эбит дии. Ауу! Ауу! Оҕолоор!

Музыка тyahыp. Оболоp тастан дьирэнкэйдээн группа иһигэр киирэллэр. Дьирэн кэйдээн харыйаны тула эргийэллэр уонна харыйа иннигэр тураллар (илиилэригэр бары былаах сулустаахтар).

Кыһын:

- Уу, о болорум сыыстара, хата кэллигит дии. Бүгүн биһиэхэ манна Саҥа дьылбыт бырааһынныга буолаары турар.

Оболоp:

- Үтүө күнүнэн тымныы Кыһын. Биһиги эйиигин көрдөөммүт муна сырыттыбыт.

Ырыа «Кэлэн иһэр Саҥа дьыл».

Тымныы кыһын үргүйэр
Түннүк аайы тонсуйар
Ыраас тааһы кырыардар

Ойуу-оһуор түһэрэр.

Хос ырыата:

Ол аата биһиэхэ
Кэлэн иһэр Саҥа дьыл
Үөрүү-көтүү аргыстаах
Элбэх кэһии тутуурдаах

Бегемоттаах сулустар
Дьэрэкээнник оонньоуллар
Күлүм уоттаах кырыпахтар
Күнү күлэ оонньоуллар.

Хос ырыата:

Ол аата биһиэхэ
Кэлэн иһэр Саҥа дьыл
Үөрүү-көтүү аргыстаах
Элбэх кэһии тутуурдаах

Тымныы кыһын үргүйэр
Түннүк аайы тонсуйар
Ыраас тааһы кырыардар
Ойуу-оһуор түһэрэр.

Хос ырыата:

Ол аата биһиэхэ

Кэлэн иһэр Сана дьыл

Үөрүү-көтүү аргыстаах 2 төгүл

Элбэх кэһии тутуурдаах

Кыһын:

Мастар уонна дьиэлэр

Ол аата биһиэхэ

Тийэн кэлбит кыһыммыт

Хаарынан бүтүннүү бүрүллүбүт

Лаглайбыт харыйачааммытын

Киэргэтиэхпит биһиги

Күлүмүрдэс сулустарынан

Дьэрэкээнник ойуулуохпут.

(Оболор харыйаҕа сулустарын ыйыыллар).

Кыһын: Мин билбитим хатынтан

Тымныы Моруос оҕонньорго,

Араас элбэх минньигэстэри

Элбэх араас кэһиилэри,

Кэтэһэн тураллар эһигини.

Чэйин эрэ, оҕолоор,

Түргэник поездка олорсун,

•

Кыһын харыйаҕа ыйанан турар поезд оонньууру аптаах палочкатынан таарыйбыта, харыйа кэнниттэн улахан поезд тахсар. (улахан киһи тутта сылдьар).

- Чу! Чу-чу-чу-у!!! Чу-чу-чу-у!!! Түргэник миэстэбитин булун, тыал курдук эһигини көтүтэн тириэрдим. Чу-чу-чу-у!!! Чу-чу-чу-у!!!

«Дьингл Бенз» музыка тыаһынан харыйаны тула эргийэллэр. Уот сабыллар. Аптаах музыка тыаһыыр.

- Тымныы Моруос оҕонньоор! Хаарчаанаа! Ауу! Ханна бааргытыый? Мин эһиэхэ оҕолору илдьэн иһэбин!

Тастан Хаарчаана саната иһиллэр.

Хаарчаана:

- Ау! Ау! (Уот арыллар. Хаарчаана группаға киірэр).

Сана дылынан!

Сана дылынан!

Эбэрдэ эһиэхэ!

Саргылаах Сана дыл

Салаллан кэллэ дии

Киэргэллээх харыйа

Кэһиилээх эбит дии.

Күндү күөх харыйа

Көр-оонньуу аргыстаах

Күндү күөх харыйа

Күлүмнэс айгырдаах.

- Оҕолоор, кэрэчээн харыйабытын үөрдүөххэ, уонна харыйабыт туһунан ырыабытын ыллаахха.

Ырыа «Сана дыл бэлиэтэ».

Лаглайбыт харыйа

Симэбэ кэрэтиэн

Дээрэкээн өнүнэн

Дьиримнии умайар

Хос ырыата:

Бу уоттаах харыйа

Сана дыл бэлиэтэ

Тоһугуруур тыастардаах

Торуоска тутуурдаах

Дед Моруос оҕонньор

Кэһитин аҕалбыт

Хос ырыата:

Дед Моруос кэһиитэ

Сана дыл бэлиэтэ

Мааскалаах оҕолор

Хоровод ыллаылар

•

Үөрүүнү бэлэхтиир.

Хос ырыата:

Хаарчаана үөрүүтэ

Сана дбыл бэлиэтэ.

•

- Хайа, оџолоор, харыйабыт уота ханнаний, тоџо тыкпатый? Оччоџо биһиэхэ Тымныы Моруос көмөлөһөөрөй? Уой! Онтон Тымныы Моруоспут ханнаний? Арааһа, Тымныы Моруос биһиэхэ кэлэн истэџинэ буурџа түһэн, суолун тибэн кэбиспитэ буолуо. Чэ, эрэ оџ олор Тымныы Моруоһу бары бииргэ ынырыаһа эрэ: Тымныы Моруос, Тымныы Моруос.

(Бары Тымныы Моруоһу ыныраллар).

Кыһын:

- Тсс-с-с! Истин эрэ, оџолор, ким эрэ хаамар тыаһа иһиллэр.

Оџолор миэстэлэригэр олороллор. «Восточнай музыка» тыаһыыр, кувшиннаах Хоттабыч киирэн кэлэр.

•

- Уой, онтон эн кимниий Ытык кырдыаџас?

• :

Миигин билбэт ким баарый?

Барытын сатыыр кырдыаџаһы

Миигин билбэт ким баарый?

Хаһан да кырдыбаты

Арааһа эһиги бары

Мин ааппын биллигит ини,

Хоттабыч диэн буоларбын!

Музыка тыаһыыр.

Восточнай музыка тыаһынан Хоттабыч үнкүүлүүр.

Кыһын:

- Убаастабыллаах Хоттабыч, эн аптаах бытыккынан Тымныы Моруоһу ынырарга биһиэхэ көмөлөһүөн дуо?

Хоттабыч:

- Оо, Тымныы Кыһын барахсан, мин эн хамначчыта буолабын. Гассан Абдуррахман ибн Хоттаб, эн көрдөһөргүн барытын толоруом! Ол гыныан баран мин эһиги Тымныы Моруоскут дьүһүнүн билбэппин. Кини хайдах дьүһүннээбин миэхэ кэпсээн эрэ.

Хаарчаана:

- Билигин оҕолор эйиэхэ

Тымныы Моруос хайдах дьүһүннээбин кэпсиэхтэрэ. Болҕойон иһит.

(Оҕолор хоһоон ааҕаллар).

Хоһоон. С. Коля.

Мороз с белой бородой
С пышными усами
Как парнишка, молодой
Пляшет вместе с нами.

Хоттабыч:

- Сөп, өйдөөтүм! Көрсүн! Сим-сим салабим! (Бытыгын тардан аптыыр).

Музыка тыаһыыр. Ойуур кыыллара киирэллэр, илиилэригэр араас өгнөөх кумаахы фонариктаахтар.

Үнкүү «Фонариктаах үнкүү».Үнкүүлээн бүтэн баран фонариктарын харыйаҕа ыйыылар.

Кыһын:

- Убаастабыллаах Хоттабыч. Эн атын бытыккын тардыбыккын, бу ойуур кыыллара, Тымныы Моруос буолбатах ээ.

Хоттабыч:

- Оо, Тымныы Кыһын барахсан, өссө биирдэ Тымныы Моруос дьүһүнүн кэпсиэххит дуо?
(Оҕолор хоһоон ааҕаллар).

Айсан.

Без Дедушки Мороза
Снежинки не летят,
Без Дедушки Мороза
Узоры не блестят...

Федя.

Без Дедушки Мороза
И ёлка не горит,
И нету без Мороза
Веселья для ребят.

Карина.

Я мороза не боюсь,
С ним я крепко подружусь.
Если Дедушка Мороз
Тронет руку, тронет нос,
Значит надо не зевать,
Прыгать, бегать и играть.

Хотгабыч:

- Аа, дэ өйдөөтүм! Сим-сим-салабим! (Бытыгын тардар).

Музыка «Тройка с бубенцами» тыаһыыр.

Тымныы Моруос киирэн кэлэр.

- Үтүө күнүнэн! Үтүө күнүнэн оҕолор уонна ыалдьыттар. Барыгытын Сана дьылынан итиитик-истинник эбэрдэлиибин! Баҕарабын эһиэхэ саңа үүммүт ат сылбыт барыгытыгар үтүөнү эрэ аҕаллын. Хайа, тоҕо бу кэрэчээн харыйабыт уота тоҕо тыкпатый? (Сонуйар, харыйаны ыйар).

Дэ, эрэ харыйа сахсылын!

Үөр-көт!

Биир, икки, үс!

Араас өннөөх уотунан ...

Оҕолор бары бииргэ:

- Дьиримнээ! Дьиримнээ!

(Тымныы Моруос торуоскатынан муостаны биирдэ тонсуйар, харыйа уота тыгар).

Кыһын:

- Дэ, эрэ оҕолоор Тымныы Моруоспутугар ырыабытын ыллаан иһитиннэриэххэ эрэ.

Ырыа «Моруос кэллэ». (Тымныы Моруос ортоку турар, оҕолор Моруоһу тула туран ыллыыллар).

Киммит ата тыбырталыыр,

Ким сыарбата сырылыыр.

Киммит хааман кыычыргатар,

Киммит ааны тонсуйар.

Хос ырыата:

Моруос кэллэ, Моруос кэллэ,

Моруос ааны сэгэттэ.

Тымныы Моруос

эһэкэбит,

Биһигиттэн эбэрдэ.

Хайа хайдах айаннаатын?
Хас сулуска сырыттын?
Сана Дьылбыт ханна баарый?
Хаарчаанабыт
ханнаний?

Хос ырыата

Моруос кэллэ, Моруос кэллэ,
Моруос ааны сэгэттэ.
Тымны Моруос эхэкэбит,
Биһигиттэн эбэрдэ

Киммит ата тыбырталыыр,
Ким сыарбата сырылыыр.

Киммит хааман
кыгычыргатар,
Киммит ааны тон
суйар.

Хос
ырыата:

Моруос кэллэ, Моруос
кэллэ,
Моруос ааны сэгэттэ. 2
т.
Тымны Моруос эхэкэбит, 2 т. 2
т.
Биһигиттэн эбэрдэ. 2
т.

Хоттабыч харыйа кэнниттэн өнөннүүр.

Тымныы Моруос:

- О-һо-һоо, бу кимий?

Хаарчаана:

- Бу Хоттабыч, кини аптаах, тугу барытын сатыыр.

Тымныы Моруос:

- Аа, эн эмиэ аптаах киһигин дуо? Мин эмиэ аптыырбын сатыыбын. Чэ, эрэ оччоҕо эн биһикки оҕолорго аптаан куотоалаһан көрдөрүөххэ. Дьэ эрэ, көрүҥ эрэ, бу аптаах торуоскабынан билигин хаары түһэриэм.(Торуоскатынан ыйанан турар шаригы тэһэр, музыка тыаһыыр «Тыал», хаар буолан блесткалар түһэллэр).

Музыка тыаһыыр «Хаар». Куобахтар уонна хаардар киирэллэр уонна үнкүүлүүллэр.

«Хаардар уонна куобахтар» үнкүүлэрэ.

Хоттабыч:

- Оо, убаастабыллаах Тымныы Моруос, аны билигин мин фокусун көрдөрүөм, көр. (Сундуугу аптыыр). Сим-сим-салабим. (Сундуугу арыйбыта үөн тахсан кэлэр).

(Сундуук иннинээҕи уонна кэннинээҕи ойоҕосторо аһаҕастар, оберточнайынан кизгэтиллибит, улахан кыраһыабай покрываланнан бүрүллүбүт).

Үөн:

- Үтүө күнүнэн оҕолоор уонна ыалдьыттар! Кэлэн иһэр Сана дьылынан барыгытын эб эрдэлибин. Быйылгы мин сылым бүтэн эрэр, ол иһин аныгыскы сыл хаһаайыныгар, бу бэлиэни туттараары кэлиим. (Күлүүс эбэтэр 2014 табличка).

- Хайа, ханна баарый?

Тымныы Моруос:

- Аныгыскы кэлэр сылбыт хаһаайына манна суох ээ. Чэ, оччоҕо мин билигин манна бааргыным (Торуоскатынан тонсуйар).

Музыка тыаһыыр «Ат музыката» ат санара-санара киирэн кэлэр, харыйаны биирдэ эргийэр.

Ат:

- Үтүө күнүнэн күндү оҕолор уонна ыалдьыттар. Быйылгы 2014 сыл мин сылым буолар.

Үөн:

- Оччоҕо бу бэлиэни мин эйиэхэ туттар эбиппин. (Бэлиэтин биэрэр).

(Ат уонна үөн олоппоско олороллор.)

Тымныы Моруос:

- Билигин Хаарчаанабын кытары оҕолору барыларын эһиги иннигитигэр поэттар гына аптаан кэбиһиэхпит. (Торуоскатынан биирдэ тонсуйар).

Бары хоһоон аабаллар «Биһиги ёлкабыт».

Бу биһиги ёлкабыт
Симэнэн турар.
Ёлкабыт бүтүннүү
Күлүмүрдээн көстөр.

Күөх ёлкаттан
Көмүс ардахчаан түһэр.
Оо, олус үчүгэй
Ёлкаҕа сылдыар.

Ытыспытын таһынабыт,
Ырыа ыллыбыт.
Үнжүүлээн сайбайа
Тула сырсабыт.

Тымныы Моруос:

- Оҕолорум барахсаттар маладьыастар, наһаа да үчүгэй хоһоону иһиттибит. Аны билигин бары сиэттиһэн харыйабыт тула хороводтуоххайын.

Хоровод: «В лесу родилась ёлочка».

В лесу родилась ёлочка
В лесу она росла
Зимой и летом стройная
Зелёная была   2 раза

Метели пела песенку
Спи ёлочка бай-бай
Мороз снежком укутывал
Смотри не замерзай   2 раза

Трусишка зайка серенький
Под ёлочкой скакал
Порою волк, сердитый волк
Рысцою пробегал 2 раза

Теперь она нарядная
На праздник к нам пришла
И много - много радостей
Детишкам принесла 2 раза

В лесу родилась ёлочка
В лесу она росла
Зимой и летом стройная
Зелёная была. 2 раза

Оёолор миэстэлэригэр баран олороллоор.

Хоттабыч:

- Оо, убаастабыллаах Тымныы Моруос! Наһаа да үчүгэй фокустары көрдөрдүн. Ол гынан баран оёолорго подарок биэрэргин умнубуккун. Мин билигин дьиннээхтик аптаан көрдөрүөм.

Музыка превращения 1.

Хоттабыч аптыыр, сундууга кураанах.

Тымныы Моруос:

- Оо, дьэ күллэрдин дии! Эйиэхэ аптаах сундууктаах этин ди, онтон миэхэ аптаах торуоска. Чэ, эрэ оччоёо бу чөмөхтөнөн турар хаары таарыйдахпына барыта подарок буола түһүө.

Уот сабыллар, музыка превращения 2.

Тымныы Моруос аптыыр.

Тымныы Моруос:

- Дьэ эрэ, көрүөм эрэ (хаар чөмөбү арыяр). Хайа көрдүн дуо Хоттабыч? Бу бааллар мин оёолорбор подарогым, билигин биир-биир түнэтэлиэм.

Музыка тыаһыыр. Тымныы Моруос ааттарын ыныра-ыныра подароктарын түнэтэр.

Тымныы Моруос, Хаарчаана, Кыһын.

- Манан Саңа Дьыллаабы кэрэ бырааһынньыкпыт түмүктэнэр, эһиэхэ баҕарабын, элбэх үөрүүнү, дьолу- соргуну! Үтүө дьон буола улаатаргытыгар баҕарабын. Эһиил аны биир сылынан биһиги эһиэхэ ыалдьытты кэһиибитин аҕала кэлиэхпит.

Бары бииргэ: Көрсүөххэ дылы! (Музыка тыаһыыр оҕолор миэстэлэригэр олороллор).
Мааскалар тахсан бараллар.

Утренник иккис чааһа оонньуу (төрөшпүттэр ыыталлар).